

ĐẶC ĐIỂM CỐT TRUYỆN TRONG TRUYỆN THIẾU NHI HIỆN ĐẠI VÀ VẤN ĐỀ DẠY HỌC ĐỌC - HIỂU

TS. Nguyễn Đức Khuông

Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội

Email: nguyenduckhuongdhgd@gmail.com

Tóm tắt: Cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi mang nhiều đặc trưng thi pháp khác biệt so với truyện dân gian: linh hoạt, phức hợp hơn về cấu trúc, chú trọng biểu đạt tâm lý nhân vật và phản ánh đời sống hiện thực. Bài viết nhận diện các đặc điểm cốt truyện trong văn học thiếu nhi hiện đại qua một số tác phẩm tiêu biểu như *Đế Mèn phiêu lưu ký* (Tô Hoài), *Quê nội* (Võ Quảng), *Góc sân và khoảng trời* (Trần Đăng Khoa), từ đó đề xuất các biện pháp hướng dẫn học sinh tiểu học nhận diện và khai thác cốt truyện trong dạy học đọc - hiểu theo định hướng phát triển năng lực. Đồng thời, bài viết so sánh cốt truyện dân gian và văn học viết nhằm làm rõ đặc thù và giá trị giáo dục của cốt truyện hiện đại trong dạy học Tiếng Việt ở tiểu học.

Từ khóa: Cốt truyện; văn học thiếu nhi; văn học viết; đọc - hiểu; dạy học Tiếng Việt.

Nhận bài: 16/4/2025; **Biên tập:** 17/4/2025; **Phản biện:** 18/4/2025; **Duyệt đăng:** 19/4/2025.

1. Mở đầu

Văn học thiếu nhi là một bộ phận quan trọng của nền văn học dân tộc, không chỉ góp phần hình thành thế giới quan và nhân sinh quan cho trẻ em mà còn đóng vai trò là phương tiện giáo dục đạo đức, trí tuệ và cảm xúc thẩm mỹ. Trong đó, cốt truyện - với tư cách là trục chính tổ chức văn bản - có vai trò đặc biệt trong việc dẫn dắt cảm xúc, xây dựng nhân vật và truyền đạt thông điệp giáo dục của tác phẩm.

Nếu như truyện dân gian thường sử dụng mô hình cốt truyện đơn giản, lặp lại và dễ ghi nhớ, thì văn học viết hiện đại cho thiếu nhi lại thể hiện sự linh hoạt và đa dạng hơn nhiều về cấu trúc và nội dung. Cốt truyện không chỉ xoay quanh hành động mà còn hướng tới việc khám phá nội tâm nhân vật, phản ánh đời sống thực tiễn và khơi gợi những vấn đề mang tính giáo dục - nhân văn sâu sắc.

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, Chương trình môn Tiếng Việt theo định hướng phát triển năng lực yêu cầu học sinh không chỉ hiểu nội dung văn bản mà còn phải biết phân tích, sáng tạo và cảm thụ văn học một cách chủ động và sâu sắc. Do đó, việc khai thác cốt truyện như một yếu tố nghệ thuật quan trọng trong dạy học đọc - hiểu trở thành yêu cầu tất yếu. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy cho thấy nhiều giáo viên vẫn chủ yếu dừng lại ở việc hướng dẫn học sinh tóm tắt hoặc kể lại truyện, chưa thực sự đi sâu vào khám phá cấu trúc nghệ thuật của cốt truyện - đặc biệt trong các văn bản văn học hiện đại.

Bài viết này tập trung phân tích đặc điểm cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi thông qua một số tác phẩm tiêu biểu, từ đó đề xuất các biện pháp hỗ trợ học sinh tiểu học nhận diện và khai thác hiệu quả yếu tố cốt truyện trong dạy học đọc - hiểu. Đồng thời, bài viết cũng đưa ra sự so sánh giữa cốt truyện dân gian và văn học viết hiện đại nhằm khơi gợi hướng tiếp cận tích hợp, góp

phần nâng cao năng lực cảm thụ văn học cho học sinh trong chương trình Tiếng Việt hiện hành.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận

Cốt truyện là một trong những thành tố cơ bản cấu thành văn bản tự sự, giữ vai trò tổ chức chuỗi sự kiện và dẫn dắt mạch phát triển nội dung. Theo Trần Đình Sử (2004), cốt truyện là “trật tự nghệ thuật của các sự kiện được tổ chức trong văn bản nhằm tạo nên mạch vận động và cấu trúc hình tượng cho tác phẩm” (*Một số vấn đề thi pháp học*, NXB Giáo dục). Quan niệm này khẳng định rằng cốt truyện không đơn thuần là sự sắp đặt các sự kiện mà còn là hình thức biểu đạt tư tưởng nghệ thuật của người viết thông qua tổ chức nội dung và hình tượng.

Trong văn học thiếu nhi, cốt truyện không chỉ là chuỗi hành động đơn giản mà còn phản ánh hành trình trưởng thành, khám phá thế giới và trải nghiệm nội tâm của nhân vật. Cốt truyện vì thế trở thành phương tiện thể hiện tư duy giáo dục, cảm xúc thẩm mỹ và giá trị nhân văn một cách linh hoạt và gần gũi với lứa tuổi nhỏ.

Từ góc độ tự sự học hiện đại, E.M. Forster (1927) phân biệt rõ giữa “story” và “plot”, trong đó *plot* là chuỗi sự kiện có quan hệ nhân - quả, mang tính logic nội tại, còn *story* chỉ là trình tự kể lại sự kiện theo thời gian. Điều này đặc biệt phù hợp với văn học viết cho thiếu nhi hiện đại, nơi mà các tác phẩm không chỉ tái hiện hành động, mà chủ yếu mô tả thế giới tâm lý, cảm xúc và các mối quan hệ xã hội phức hợp.

Maria Nikolajeva (2005) cũng nhấn mạnh rằng cốt truyện trong văn học thiếu nhi hiện đại không chỉ là hình thức kể chuyện, mà là biểu hiện của quá trình tự ý thức, phát triển bản sắc cá nhân và tương tác văn hóa của trẻ em (*Aesthetic Approaches to Children's Literature*, Scarecrow Press). Đây là điểm khác biệt rõ nét với văn

học dân gian - vốn thường hướng đến việc xây dựng các mô típ hành động, nhân vật mẫu và kết thúc khép kín.

Tại Việt Nam, nhiều nhà nghiên cứu như Hà Minh Đức (2002), Bùi Việt Thắng, Lê Phương Liên (2015)... đều khẳng định rằng văn học viết cho thiếu nhi đang chuyển dịch theo hướng hiện đại hóa thi pháp. Cốt truyện không còn tuân theo mô hình ba chặng đơn giản, mà phát triển thành các tuyến truyện tâm lý, mang tính nội cảm, phản ánh nhịp sống đương đại và mối quan hệ phức tạp của nhân vật trong xã hội hiện thực. Lê Phương Liên nhận định: “Văn học thiếu nhi hiện đại chú trọng khai thác chiều sâu nhân vật và mở rộng không gian nội tâm, từ đó làm thay đổi cấu trúc cốt truyện theo hướng linh hoạt, mở và giàu tính nhân văn” (*Văn học thiếu nhi - lý luận và tiếp cận thể loại*, NXB ĐHQG Hà Nội, 2015).

Qua khảo sát các tác phẩm tiêu biểu như *Đế Mèn phiêu lưu ký* (Tô Hoài), *Quê nội* (Võ Quảng), *Góc sân và khoảng trời* (Trần Đăng Khoa), có thể nhận thấy cốt truyện không bị giới hạn bởi tuyến hành động mà thường phát triển dựa trên dòng cảm xúc, dòng hồi tưởng hoặc quá trình nhận thức của nhân vật. Chính vì vậy, trong dạy học đọc - hiểu, giáo viên cần nhìn nhận cốt truyện không chỉ như một mạch sự kiện mà còn là một trục phát triển cảm xúc, tư duy và giá trị, có ý nghĩa sâu sắc đối với việc hình thành năng lực thẩm mỹ và nhân cách cho học sinh tiểu học.

2.2. Đặc điểm cốt truyện trong truyện thiếu nhi hiện đại

Cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi hiện đại mang những đặc trưng thi pháp khác biệt so với truyện dân gian truyền thống. Nếu truyện dân gian chủ yếu sử dụng mô hình ba chặng (mở đầu - thử thách - kết thúc có hậu), với tuyến truyện đơn giản, giàu mô típ lặp lại và yếu tố kỳ ảo, thì văn học viết hiện đại cho thiếu nhi thể hiện sự phức hợp về cấu trúc, mở rộng không gian nội tâm và phản ánh hiện thực xã hội một cách sâu sắc, tinh tế. Từ khảo sát các tác phẩm tiêu biểu, có thể khái quát một số đặc điểm nổi bật sau:

2.2.1. Tính linh hoạt trong cấu trúc cốt truyện

Văn học viết hiện đại cho thiếu nhi không còn bị bó hẹp trong khuôn mẫu tuyến tính truyền thống. Cốt truyện có thể bắt đầu ở giữa dòng sự kiện, quay ngược về quá khứ (hồi tưởng), sử dụng kết cấu đồng hiện hoặc kết thúc mở. Sự linh hoạt trong tổ chức kết cấu cho phép người viết vận dụng nhiều thủ pháp tự sự hiện đại để truyền tải nội dung tư tưởng một cách hiệu quả và mới mẻ.

Ví dụ, *Quê nội* (Võ Quảng) không trình bày theo trình tự thời gian thuần túy, mà đan xen giữa ký ức và hiện tại, tạo nên dòng chảy cảm xúc mang đậm chất thơ. Tác phẩm *Búp sen xanh* (Sơn Tùng) kể về tuổi thơ Bác Hồ cũng không đi theo cốt truyện hành động tuyến tính, mà kết hợp các mảnh ghép ký ức, tạo nên sự lắng đọng và sâu sắc trong cảm thụ.

2.2.2. Tập trung vào chiều sâu tâm lý và hành trình trưởng thành của nhân vật

Cốt truyện trong văn học thiếu nhi hiện đại không chỉ chú trọng đến sự kiện bên ngoài mà nhấn mạnh đến

diễn biến nội tâm, trạng thái cảm xúc và sự phát triển nhân cách của nhân vật chính. Nhiều tác phẩm lấy hành trình trưởng thành - cả về thể chất lẫn tinh thần - làm trung tâm cấu trúc cốt truyện.

Chẳng hạn, *Đế Mèn phiêu lưu ký* (Tô Hoài) không đơn thuần là câu chuyện phiêu lưu mà là hành trình tự nhận thức của Đế Mèn từ sự kiêu căng nông nổi đến trưởng thành và bao dung. Tương tự, *Cô gái đến từ hôm qua* (Nguyễn Nhật Ánh) không dựa trên những kịch tính lớn, mà phát triển cốt truyện qua các rung động tuổi mới lớn, thể hiện sự thay đổi trong cách nhìn và cảm xúc của nhân vật Thư - từ hồn nhiên đến lặng lẽ suy tư.

2.2.3. Phản ánh hiện thực đời sống gần gũi với trẻ em

Không gian nghệ thuật trong cốt truyện văn học viết cho thiếu nhi hiện đại thường gắn bó với đời sống hàng ngày như gia đình, trường học, làng quê, đô thị... Qua đó, các tác giả đưa trẻ em trở về với chính thế giới của mình, từ đó khơi gợi sự đồng cảm, gắn bó và phản tỉnh.

Trong *Góc sân và khoảng trời* (Trần Đăng Khoa), mỗi bài thơ - ghi chép nhỏ tạo thành một chuỗi tự sự tinh tế, phản ánh đời sống nội tâm của cậu bé yêu thiên nhiên, yêu quê hương, qua đó hình thành cốt truyện cảm xúc nhiều hơn hành động. Trong *Kính vạn hoa* (Nguyễn Nhật Ánh), cốt truyện được triển khai theo kiểu truyện chuỗi - mỗi tập là một câu chuyện nhỏ gắn với trường học, tình bạn, gia đình - nhưng tất cả kết nối lại thành hành trình lớn của tuổi học trò.

2.2.4. Kết cấu mở, phi tuyến tính, tạo cơ hội cho người đọc sáng tạo

Khác với kết cấu khép kín của truyện dân gian (thiện thắng ác, kết thúc có hậu rõ ràng), nhiều tác phẩm văn học viết hiện đại cho thiếu nhi lựa chọn hình thức kết thúc mở - nơi các vấn đề được đặt ra nhưng không buộc phải giải quyết dứt điểm, từ đó khuyến khích người đọc nhỏ tuổi suy nghĩ, liên tưởng và tự kiến tạo cách hiểu riêng.

Tác phẩm *Người mẹ* (Lê Minh Khuê), chẳng hạn, khép lại bằng cảm xúc dằn vặt và nhân văn, không định hướng khen - chê rõ ràng mà gợi mở sự đồng cảm và suy tư. Hình thức kết cấu này phù hợp với yêu cầu phát triển năng lực tư duy độc lập, phản biện và khả năng tiếp nhận đa chiều trong Chương trình giáo dục phổ thông mới.

2.2.5. Gắn kết cốt truyện với ngôn ngữ và hình tượng nghệ thuật

Một đặc điểm đáng chú ý trong văn học viết cho thiếu nhi là cốt truyện không tồn tại độc lập mà hòa quyện chặt chẽ với giọng điệu kể chuyện, biểu tượng ngôn ngữ và hệ thống hình tượng. Thay vì chỉ tái hiện hành động, nhiều tác phẩm sử dụng lời kể trữ tình, hình ảnh tượng trưng, nhịp điệu ngôn ngữ để kiến tạo chiều sâu nghệ thuật.

Những ngày thơ ấu (Nguyễn Hồng) là một ví dụ tiêu biểu: cốt truyện được triển khai theo hình thức tự truyện, kết hợp cảm xúc cá nhân với quan sát hiện thực để tạo nên dòng chảy nghệ thuật mang tính nội cảm mạnh mẽ. Tác phẩm *Đảo chim* (Nguyễn Huy Thiệp), mặc dù dành

cho lứa tuổi lớn hơn, cũng cho thấy cách cốt truyện hiện đại có thể “ẩn mình” dưới tầng nghĩa của ngôn ngữ - nơi hình ảnh biểu trưng, ẩn dụ, giàu tính văn hóa thay thế cho xung đột kịch tính thông thường.

2.2.6. Tính giáo dục nhân văn sâu sắc, gần gũi mà không áp đặt

Cuối cùng, một đặc điểm đáng lưu ý của cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi là tính nhân văn được thể hiện thông qua các tình huống gần gũi, sinh động và không mang tính giáo huấn khô cứng. Các giá trị đạo đức, tinh thần, văn hóa được thấm thấu qua hành động, suy nghĩ và lựa chọn của nhân vật trong cốt truyện một cách tự nhiên, giàu sức lay động.

Trẻ em học được bài học từ *Dế Mèn* - không phải vì có ai “dạy bảo” mà vì nhìn thấy quá trình trưởng thành của nhân vật. Các tác phẩm tốt không chỉ dạy điều hay mà còn tạo điều kiện để trẻ tự hình thành ý thức đạo đức qua trải nghiệm thẩm mỹ - điều mà chỉ những cốt truyện được kiến tạo nghệ thuật mới có thể đạt được. Cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi hiện đại không chỉ là công cụ kể chuyện mà còn là phương tiện biểu đạt tư tưởng, khơi gợi cảm xúc và nuôi dưỡng nhân cách. Nhận diện đặc điểm này giúp giáo viên và người học không chỉ “đọc hiểu” văn bản mà còn “sống cùng” tác phẩm - một bước chuyển quan trọng từ tiếp nhận sang đồng sáng tạo trong dạy học Tiếng Việt bậc tiểu học hiện nay.

2.3. Dạy học đọc - hiểu cốt truyện trong văn học thiếu nhi hiện đại

Trong dạy học môn Tiếng Việt ở tiểu học, đặc biệt ở phân môn đọc - hiểu văn bản, việc giúp học sinh nhận diện và khám phá cốt truyện trong văn học viết là một hoạt động thiết thực, góp phần hình thành năng lực cảm thụ văn học, năng lực tư duy ngôn ngữ và phát triển kỹ năng kể chuyện, viết sáng tạo. Tuy nhiên, khác với truyện dân gian vốn có cấu trúc rõ ràng, ổn định, các văn bản văn học hiện đại dành cho thiếu nhi thường có cốt truyện mềm dẻo, giàu cảm xúc và mang tính nội tâm, vì vậy giáo viên cần có những cách tiếp cận phù hợp. Dưới đây là một số phương pháp khả thi:

2.3.1. Xác định trục phát triển cốt truyện thông qua sự kiện và cảm xúc

Giáo viên không nên dừng lại ở việc yêu cầu học sinh tóm tắt nội dung theo trình tự sự kiện, mà cần hướng dẫn các em xác định “trục phát triển của truyện”, bao gồm cả các bước ngoặt về mặt cảm xúc hoặc tâm lý nhân vật. Với những văn bản như *Cô gái đến từ hôm qua* hay *Dế Mèn phiêu lưu ký*, điểm mấu chốt không nằm ở hành động mà ở sự thay đổi bên trong nhân vật.

Ví dụ, giáo viên có thể đặt câu hỏi định hướng: “Ở đoạn nào nhân vật bắt đầu thay đổi suy nghĩ?”, “Cảm xúc nào là bước ngoặt của truyện?”, “Nếu không có chi tiết này, câu chuyện có còn như cũ không?”

Thông qua hoạt động này, học sinh không chỉ nắm được mạch truyện mà còn cảm nhận sâu hơn về nội tâm nhân vật và ý nghĩa biểu cảm của văn bản.

2.3.2. Dựng sơ đồ cốt truyện linh hoạt: kết hợp sự kiện - cảm xúc - nhân vật

Thay vì chỉ làm bảng các sự kiện như trong truyện dân gian, giáo viên có thể hướng dẫn học sinh lập sơ đồ cốt truyện mở rộng, trong đó kết hợp: Các sự kiện chính trong truyện; Tâm trạng nhân vật tương ứng với mỗi sự kiện; Biểu tượng - hình ảnh gắn với diễn tiến cảm xúc (nếu có).

Ví dụ với *Dế Mèn phiêu lưu ký*: có thể vẽ sơ đồ gồm các chặng: Hành động nghịch ngợm → hối hận → ra đi → gặp bạn → cứu nạn → trưởng thành. Mỗi mốc có thể ghi thêm “cảm xúc” (kiêu ngạo, ân hận, nhiệt thành...) để thể hiện sự phát triển nhân cách nhân vật.

Hoạt động này giúp học sinh rèn luyện tư duy sơ đồ hóa, tư duy liên hệ, đồng thời hỗ trợ rất tốt cho hoạt động kể chuyện, viết lại hoặc sáng tác theo nhân vật.

2.3.3. Phân tích ảnh hưởng của ngôi kể và cách trần thuật đến cấu trúc cốt truyện

Giáo viên có thể tổ chức hoạt động phân tích sự khác biệt giữa truyện kể theo ngôi thứ nhất và ngôi thứ ba: Ngôi thứ nhất thường tạo cảm giác chân thật, gần gũi và trực tiếp đi vào thế giới nội tâm nhân vật (*Những ngày thơ ấu*, *Cô gái đến từ hôm qua*); Ngôi thứ ba thường tạo khoảng cách và cho phép quan sát từ nhiều góc nhìn (*Quê nội*, *Kính vạn hoa*).

Việc thay đổi ngôi kể có thể dẫn đến thay đổi cách kiến tạo cốt truyện (tuyến tính hay đan xen, nội tâm hay hành động). Đây là một nội dung có giá trị thi pháp học, nhưng hoàn toàn có thể tiếp cận với học sinh lớp 4, 5 qua các ví dụ cụ thể, dễ hiểu.

2.3.4. Tái tạo, sáng tạo lại cốt truyện dưới nhiều hình thức

Một trong những cách hiệu quả nhất để giúp học sinh hiểu sâu cốt truyện là cho các em viết lại, kể lại hoặc sáng tạo tiếp nội dung truyện dưới nhiều hình thức: Viết nhật ký nhân vật (ví dụ: nhật ký của Dế Mèn sau chuyến đi); Viết thư giữa các nhân vật (như Thư gửi Việt An); Viết lại kết thúc hoặc tưởng tượng phần tiếp theo; Kể lại truyện theo một nhân vật phụ; Dựng kịch bản ngắn từ cốt truyện.

Các hoạt động này vừa phát triển ngôn ngữ viết, vừa kích thích tư duy sáng tạo và cảm xúc cá nhân hóa. Học sinh không chỉ là người đọc mà trở thành đồng sáng tạo, từ đó tăng tính nhập tâm và năng lực văn học.

2.3.5. So sánh cốt truyện giữa văn học viết và dân gian để phát triển tư duy thể loại

Giáo viên có thể lựa chọn các cặp văn bản có cùng chủ đề, mô típ để học sinh so sánh về cốt truyện: *Tấm Cám* (dân gian) với *Con chó nhỏ mang giỏ hoa hồng* (Nguyễn Nhật Ánh); *Sọ Dừa* với *Búp sen xanh*; *Cây khế* với *Kính vạn hoa* (truyện về tình anh em - bạn bè).

Thông qua việc đối chiếu mô típ, tuyến nhân vật, kết cấu, học sinh không chỉ phân biệt thể loại mà còn hình thành tư duy khái quát về sự phát triển của nghệ thuật kể chuyện, từ truyền thống đến hiện đại.

2.3.6. Kết hợp với phương pháp dạy học tích cực, liên môn và công nghệ

Các hoạt động kể chuyện bằng video, vẽ sơ đồ trên máy tính, làm tranh truyện (comic), diễn kịch hóa ngắn...

có thể tích hợp giữa dạy học văn học với môn Mỹ thuật, Tin học, Hoạt động trải nghiệm. Điều này góp phần xây dựng môi trường học tập đa dạng - hấp dẫn - gần với cuộc sống, giúp cốt truyện trong văn học viết đến gần học sinh bằng nhiều hình thức tiếp cận hiện đại.

Việc nhận diện và khai thác cốt truyện trong văn học viết không chỉ là một nội dung của dạy học đọc - hiểu, mà còn là cánh cửa dẫn học sinh đến với trải nghiệm văn học chân thực, sáng tạo và giàu cảm xúc. Các biện pháp được đề xuất ở đây không chỉ phục vụ mục tiêu nhận thức mà còn phát triển toàn diện các năng lực: thẩm mỹ, ngôn ngữ, tư duy và nhân cách cho học sinh tiểu học.

3. Kết luận

Cốt truyện là yếu tố trung tâm trong cấu trúc tự sự, giữ vai trò tổ chức nội dung, dẫn dắt cảm xúc và truyền tải tư tưởng nghệ thuật của tác phẩm văn học. Đối với văn học thiếu nhi hiện đại, cốt truyện không còn giới hạn ở mô hình đơn tuyến, khép kín như trong truyện dân gian, mà được kiến tạo một cách linh hoạt, mở rộng không gian nội tâm nhân vật, phản ánh sâu sắc đời sống và kích thích tư duy đa chiều của người đọc nhỏ tuổi.

Qua khảo sát một số tác phẩm tiêu biểu như *Dế Mèn phiêu lưu ký*, *Quê nội*, *Góc sân và khoảng trời*, *Cô gái đến từ hôm qua* hay *Kính vạn hoa*, có thể nhận thấy cốt truyện trong văn học viết cho thiếu nhi hiện đại có những đặc điểm nổi bật: đa dạng về cấu trúc, giàu tính biểu cảm, chú trọng diễn biến tâm lý, kết thúc mở và gần gũi với đời sống học sinh. Những đặc điểm này không chỉ làm phong phú diện mạo văn học thiếu nhi đương đại mà còn mở ra nhiều cơ hội khai thác trong dạy học đọc - hiểu văn bản ở tiểu học.

Trên cơ sở nhận diện đặc điểm của cốt truyện văn học viết, bài viết đã đề xuất một số phương pháp tổ chức dạy học hiệu quả: hướng dẫn học sinh xác định trục sự kiện - cảm xúc, xây dựng sơ đồ cốt truyện kết hợp nội tâm nhân vật, tái tạo truyện theo hình thức sáng tạo,

phân tích ngôi kể và so sánh thể loại... Những phương pháp này không chỉ giúp học sinh hiểu rõ hơn cấu trúc truyện kể mà còn khơi gợi hứng thú học tập, phát triển năng lực ngôn ngữ, thẩm mỹ và nhân cách thông qua tiếp xúc sâu sắc với văn học.

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực, việc chú trọng dạy học đọc - hiểu cốt truyện trong văn học thiếu nhi hiện đại không chỉ là một yêu cầu sư phạm, mà còn là hành trình khơi mở tư duy, nuôi dưỡng tâm hồn và định hình nhân cách người học. Đó cũng chính là giá trị bền vững của văn học - từ trang sách bước vào đời sống. ○

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Tiếng Việt cấp tiểu học*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- [2]. Forster, E. M. (1927), *Aspects of the novel*. Harcourt, Brace & Company.
- [3]. Hà Minh Đức (2002), *Lý luận và phê bình văn học*. NXB Giáo dục.
- [4]. Lê Phương Liên (2015), *Văn học thiếu nhi - Lý luận và tiếp cận thể loại*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [5]. Nikolajeva, M. (2005), *Aesthetic approaches to children's literature: An introduction*, Scarecrow Press.
- [6]. Nguyễn Huy Thiệp (1992), *Đào chìm*. NXB Hội Nhà văn.
- [7]. Nguyễn Nhật Ánh (2002), *Kính vạn hoa*. NXB Kim Đồng.
- [8]. Nguyễn Nhật Ánh (2007), *Cô gái đến từ hôm qua*. NXB Trẻ.
- [9]. Nguyễn Hồng (1995), *Những ngày thơ ấu*, NXB Kim Đồng.
- [10]. Sơn Tùng (1981), *Búp sen xanh*. NXB Kim Đồng.
- [11]. Trần Đăng Khoa (1973), *Góc sân và khoảng trời*. NXB Kim Đồng.
- [12]. Trần Đình Sử (2004), *Một số vấn đề thi pháp học*. NXB Giáo dục.
- [13]. Tô Hoài (1941), *Dế Mèn phiêu lưu ký*. NXB Kim Đồng.
- [13]. Võ Quảng (1974), *Quê nội*. NXB Kim Đồng.

THE PLOT CHARACTERISTICS IN MODERN CHILDREN'S STORIES AND THE ISSUE OF TEACHING READING AND COMPREHENSION

Dr. Nguyen Duc Khuong

University of Education, Hanoi National University

Email: nguyenduckhuongdhgd@gmail.com

Abstract: The plot in literature written for children has many different poetic characteristics compared to folk tales: more flexible, more complex in structure, focusing on expressing character psychology and reflecting real life. The article identifies the plot characteristics in modern children's literature through some typical works such as *Adventures of a Cricket* (To Hoai), *Hometown* (Vo Quang), *Corner of the Yard and Sky* (Tran Dang Khoa), from which it proposes measures to guide primary school students in identifying and exploiting the plots in teaching reading comprehension in the direction of developing competencies. At the same time, the article compares folklore plots and written literature to clarify the characteristics and educational value of modern plots in teaching Vietnamese in the primary schools.

Keywords: Plot, children's literature, written literature, reading - comprehension, teaching Vietnamese.